

Elon Musk, zakladatel americké firmy na výrobu elektromobilů Tesla, vyzval k rozdělení amerického internetového obchodu Amazon s tím, že „monopoly jsou špatné.“ Svým tweetem reagoval na stížnost spisovatele Alexe Berensona, že Amazon odmítl prodávat jeho knihu o nemoci covid-19. Amazon ale později uvedl, že šlo o omyl a že se už kniha prodává přes jeho službu Kindle. Dodal, že Musk neměl na zařazení knihy do prodeje vliv.

Se zrušením zakázky se kvůli opatřením proti koronaviru setkala 59 procent stavebních firem. V průměru jim bylo zrušeno 16 procent zakázek. Nejčastějším důvodem byla nejistota ohledně budoucího vývoje. Vyplývá to z výsledků květnového průzkumu společnosti CEEC Research mezi 103 stavebními firmami. Čtyřem pětina firem podle průzkumu byla zakázka odsunuta. V průměru šlo o 15 procent zakázek.

Počet dovezených ojetých osobních aut za pět měsíců letošního roku klesl o 25,8 procenta na 55 134 vozů. Jejich průměrné stáří je 10,6 roku, přičemž podíl vozidel starších deseti let byl téměř 53 procent, uvedl Svaz dovozců automobilů. V samotném květnu, kdy byl stále ještě omezený přechod hranic, dovoz klesl o 36 procent na 10 835 vozů. V dubnu se dovozy propadly o více než polovinu.

Společnost mcePharma z Břilovce na Novojičínku, která vyvíjí a vyrábí doplňky stravy, chystá ve fulnecké části Stachovice stavbu výrobního, vývojového a logistického centra zhruba za 200 milionů korun. Vytvoří tam minimálně 120 pracovních míst. Firma chce mít část provozu schválenou Státním zdravotním ústavem, aby v něm mohla probíhat malá farmaceutická výroba.

Likérce Rudolf Jelínek pomáhá v krizi hlavně americký trh

Jan Prokeš

jan.prokes@economia.cz

Americká ekonomika se v roce 1934 začínala pomalu vzpamatovávat z velké hospodářské krize. Po 14 letech navíc byla zrušena prohibice. Pro tehdy výrazně zadluženého československého podnikatele Rudolfa Jelínka to byla příležitost, jak se svými pálenkami na americkém trhu prorazit. Jelínek, který byl původem Žid, se rozhodl vsadit na košer destiláty, při jejichž výrobě se používají pouze suroviny a postupy, jež neodporují židovské víře.

Právě vývoz do Spojených států, kde je početná židovská komunita, nakonec z vizovické likérky udělal celosvětovou značku s tržbami v řádu stovek milionů korun ročně. Vývoz košer slivovice do USA proto nezakázali dokonce ani komunisté po znárodnění podniku v roce 1948. Americký trh firmě Rudolf Jelínek pomohl i nyní při propadu tržeb, který způsobil koronavirová krize. „Za prvních pět měsíců letošního roku jsme v prodeji v USA rostli o více než 20 procent“, říká generální ředitel společnosti Pavel Dvořáček.

Zatímco v Česku se v obchodech prodá zhruba stejné množství lihovin jako v restauracích, Američané alkohol pijí spíše doma a kupují si ho častěji ve specializovaných obchodech. „Oni jsou typičtí tím, že si nakupují obrovské zásoby všeho zboží, tedy i alkoholu. Současný vývoj pandemie v USA ukazuje, že to bylo možná dobře“, míní Dvořáček.

Na export míří aktuálně přes 35 procent produkce vizovické palírny. Právě USA jsou pro ni spolu se Slovenskem nejdůležitějším vývozním trhem. Brzy by navíc Rudolf Jelínek mohl v Severní Americe ještě posílit. Likérka nyní jedná o koupi jedné z nejstarších amerických palíren. Její název však vedení firmy nechce před uzavřením obchodu zveřejňovat. Rudolf Jelínek má zároveň zájem o převzetí významného kanadského pěstitele hrušek, jablek a švestek v Britské Kolumbii. Vyjednávání ale na jaře přibrzdila pandemie koronaviru. „Kolega tam měl letět na konci března, k čemuž už nedošlo. Jsme s nimi ale stále v kontaktu“, říká Dvořáček s tím, že k jednání se obě strany pravděpodobně vrátí na podzim.

Vyšší export pomáhá likérce nahradit propad domácí poptávky už od začátku letošního roku. Od ledna se v Česku zvýšila spotřební daň z lihovin, a většina tuzemských odběratelů se proto předzásobila ještě loni. Během ledna a února tak objem objednávek výrazně klesl. Kvůli zavřeným restauracím pak podnik od března do května přišel zhruba o polovinu běžných tržeb. „Vždy na týden v měsíci jsme úplně zastavili výrobu“, říká Dvořáček. Firma, která v Česku zaměstnává 145 lidí, musela už v březnu zhruba sedm procent z nich propustit.

Jako jedna z mála firem uspěla likérka alespoň s žádostí o bezúročnou půjčku v programu Covid I. Smlouvu s rozvojovou bankou však Rudolf Jelínek podepsal

Do světa

Na export míří v současnosti přes 35 procent produkce vizovické palírny.

Foto: Rudolf Jelínek

LEGENDA Z VIZOVIC

■ Zikmund Jelínek zakládá ve Vizovicích vlastní palírnu v roce 1891. Po první světové válce odchází zakladatel firmy na odpočinek a řízení přenechává synům Rudolfovi a Vladimírovi. Ti dají podniku název „Zikmunda Jelínka synové“.

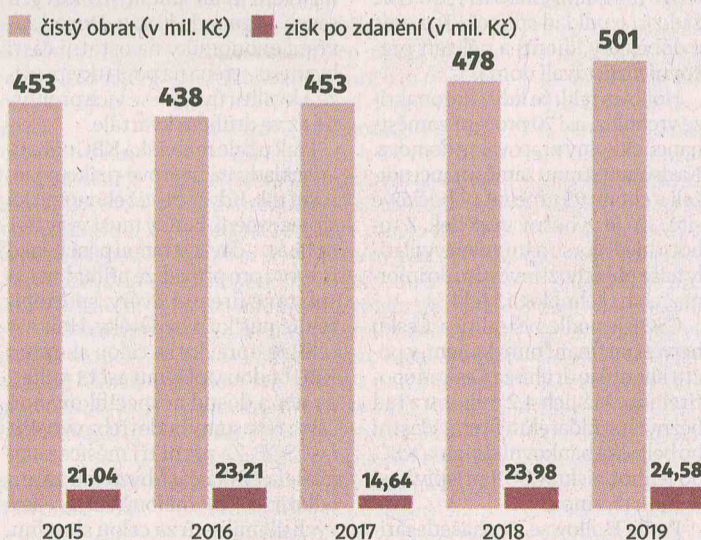
■ V roce 1926 se bratři se kvůli sporům rozdělují a v podnikání už pokračuje každý sám. Vladimír řídí firmu pod původním názvem, Rudolf dává nové firmě své jméno.

■ V roce 1934 Rudolf Jelínek spouští výrobu košer destilátů. Ty začíná vyvážet do USA, kde v tomto roce končí prohibice.

■ Během druhé světové války Rudolf Jelínek umírá v koncentračním táboře. Po válce se vedení firmy ujímají jeho dva synové. Starší syn Zdeněk umírá rok po konci války, mladší Jiří z Česka emigruje v roce 1948, kdy je podnik komunisty znárodněn. Destiláty míří hlavně na export, kvůli tomu zůstává zachována i značka Rudolf Jelínek.

■ Privatizace firmy začíná v roce 1994. O čtyři roky později do podniku vstupuje skupina akcionářů v čele s Pavlem Dvořáčkem, který v likérce získal majoritu. Vystudovaný ekonom Dvořáček, který na začátku 90. let pracoval třeba ve společnosti Motoinvest Pavla Tykače, firmu vede už 22 let.

JAK SE DAŘÍ FIRMĚ RUDOLF JELÍNEK

400

tun švestek sklídl loni Rudolf Jelínek ve svých vizovických sadech. Číslo o objemu produkce firma nezveřejňuje. Nejprodávanějším destilátem je slivovice, populární jsou také hruškovice a meruňkovice.

36 %

je podíl vývozu na tržbách firmy Rudolf Jelínek. Kromě Slovenska či USA exportuje také do Německa, Rakouska, Itálie nebo Ruska.

20 %

O tolik za prvních pět měsíců letošního roku narostly prodeje lihovin Rudolf Jelínek v USA.

Zdroj: Rudolf Jelínek

až na konci května, tedy dva měsíce po podání žádosti. Peníze na účtu stále nemá.

Koronavirová krize postihla i Muzeum slivovice, které firma otevřela v Praze na Malé Straně. Dvořáček koupil vilu po herečce Slávce Budínové v roce 2011 a celkem do ní investoval přes 250 milionů korun. Zkušební provoz muzea firma spustila letos na konci února. Ve chvíli, kdy chtěla otevřít naplno, přišlo nařízení vlády, které zavřelo většinu obchodů či restaurací. „Máme samozřejmě byznysplán, jak by se nám investice měla vracet. Ten se ale nyní těžko přepočítává, protože nevíme, kolik turistů přijede letos nebo v dalších letech“, říká Dvořáček.

Kromě USA a Slovenska vyváží Rudolf Jelínek destiláty také do Německa, Itálie, Kanady nebo Ruska. Prosazovat se začíná také v Asii. „Do Japonska vyvážíme hlavně whisky, do Číny pak bylinné likéry, ke kterým mají přece jen bližší vztah než k ovocným pálenkám“, uvádí exportní ředitel společnosti Martin Déva.

Část ovoce likérka kupuje od svých dodavatelů, zbytek si pěstuje sama. Kromě Česka má firma sady také v Bulharsku, Rumunsku a v Chile. V jihoamerické zemi pěstuje hrušky odrůdy Williams. Pálenka z nich je v posledních letech stále populárnější. „Spousta lidí cestuje na hory do Rakouska či Itálie, kde se hruškovice hod-

ně konzumuje, a částečně si tuto zkušenost přivezli domů“, tvrdí Déva. Proto se vedení společnosti rozhodlo zajistit si jejich stabilní zdroj. „Už nejsme závislí na tom, jestli nám nějaký obchodník prodá pět kamionů hrušek, nebo ne“, říká manažer.

Kromě hruškových sadů provozuje firma v Chile také vlastní palírnu. Většinu hruškovice pak na lodích vozí do Evropy. Déva v Chile téměř čtyři roky žil a rozjezd továrny měl na starosti. Když má srovnat podmínky pro byznys s Českem, vyzdvihuje hlavně fungování tamních finančních úřadů. „Elektronická komunikace tam byla na vyšší úrovni než v Evropě. Na finanční úřad jsem téměř nikdy nemusel jít osobně“, pochvaluje si.

Při pěstování ovoce v Chile zároveň Déva vnímal i vliv změny klimatu. Podnik má sady na jižním okraji nejúrodnější oblasti, kde se soustřeďuje většina tamních zemědělců, včetně producentů vína. „Hranice této úrodné oblasti se v posledních letech posouvá více na jih, tedy do dříve chladnějšího prostředí“, říká. Chile má podle něj propracovaný systém zavlažovacích kanálů, kterými rozvádí tající vodu z ledovců. „Bez zavlažování by tam nerostlo prakticky nic. Když v Chile kupujete pozemek, musíte k němu koupit také právo na čerpání vody.“ Poplatek se liší podle typu pozemku, nákup však může prodražit až o polovinu.

“

Američané jsou typičtí tím, že si nakupují obrovské zásoby všeho zboží, tedy i alkoholu. V prodeji jsme rostli o 20 procent.

Pavel Dvořáček

ředitel a majitel Rudolf Jelínek